

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

การเริ่มดำเนินการนำสัญลักษณ์การจัดแบ่งประเภทรายการ มาใช้ตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม 2549 เป็นต้นมา มีหลายเสียงจากทุกภาคส่วนของสังคมออกมาตอบรับ ทั้งเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย เท่าที่ผ่านมา ความสม่ำเสมอของการขึ้นสัญลักษณ์ที่จอภาพ คือหากเปิดโทรทัศน์มาแล้วเป็นช่วงกลางรายการ ก็จะไม่รู้เลยว่ารายการที่กำลังดูอยู่นั้นเป็นรายการระดับใด เหมาะกับใคร ถ้ารู้วาระรายการนี้คือ “น13” ผู้ปกครองควรให้คำแนะนำอย่างไรแก่บุตรหลาน¹

การศึกษาและการจัดทำสัญลักษณ์การจัดแบ่งประเภทรายการ หรือที่เราเข้าใจกันว่าเป็นการจัดเรตติ้งนั้น เป็นสิ่งที่กระทำกันมานานแล้วในต่างประเทศ แต่เป็นสิ่งที่ยังใหม่สำหรับประเทศไทยมาก โดยเฉพาะในวงการโทรทัศน์ เพราะการศึกษาถึงผลกระทบของสื่อที่มีต่อเด็กเยาวชน จนถึงสังคมนั้น ในต่างประเทศให้ความสำคัญกันมาก เพราะเรารู้กันดีอยู่แล้ว “สื่อ” อิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงต่อทั้งทัศนคติ พฤติกรรม และการใช้ชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อเด็กและเยาวชน จอร์จ เกร็บเนอร์ (George Gerbner) ซึ่งเป็นหัวหน้าคณะวิจัยเกี่ยวกับความรุนแรงของเนื้อหาทางโทรทัศน์ได้พบว่า เนื้อหาในรายการโทรทัศน์ให้ความรุนแรงมากกว่าในชีวิตจริง ดังนั้น เกร็บเนอร์จึงเชื่อว่า ผู้ดูโทรทัศน์มากเท่าไรยิ่งมีโอกาสได้พบเห็นรูปแบบความรุนแรงในโทรทัศน์มากขึ้นเท่านั้น จนอาจเกิดความเชื่อที่ปลุกฝังว่าสิ่งที่เห็นในโทรทัศน์ เช่น การฆ่า การทารุณ เป็นเรื่องธรรมดาที่เกิดขึ้นได้ในชีวิตจริง²

ดังนั้น การสร้างสัญลักษณ์ขึ้นมาบอกกล่าวแก่ผู้ใช้สื่อให้มีความระมัดระวังในการรับข่าวสาร เนื้อหา และความบันเทิงที่สื่อสรรหามาให้นั้น ความหมายของสัญลักษณ์ต้องการสื่อสารให้ผู้ปกครองสามารถแยกแยะประเภทรายการว่ารายการใดเหมาะสมกับบุตรหลาน เพื่อไม่ให้ได้รับชมรายการที่ไม่เหมาะสมได้ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบสัญลักษณ์นั้น ๆ ต้องเหมาะสมกับพฤติกรรม การดูโทรทัศน์ของเด็ก เยาวชน และครอบครัวคนไทยด้วย

¹“การจัดเรตติ้งโทรทัศน์ ผลงานที่ (ยัง) ว่างเปล่า,” มติชน (17 มกราคม 2550):24.

²มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, เอกสารการสอนชุดวิชา ทฤษฎีและพฤติกรรม การสื่อสาร (นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2547), น. 152-154

ด้วยเหตุนี้ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษากระบวนการบริหารจัดการสัญลักษณ์เพื่อการคัดกรองรายการโทรทัศน์ ที่จัดทำขึ้นโดยกรมประชาสัมพันธ์ และสถานีโทรทัศน์ทุกช่อง ว่ามีที่มา กระบวนการจัดทำ และการบริหารจัดการอย่างไร เพื่อเป็นพื้นฐานและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ และปรับใช้ให้เข้ากับสังคมไทยได้ในอนาคตต่อไป

ปัญหานำวิจัย

1. นโยบายและแนวคิดการจัดทำสัญลักษณ์เพื่อการคัดกรองรายการโทรทัศน์มีที่มาอย่างไร
2. การจัดทำสัญลักษณ์เพื่อการคัดกรองรายการโทรทัศน์ที่เกิดขึ้น มีระบบการบริหารจัดการอย่างไร
3. การจัดทำสัญลักษณ์เพื่อการคัดกรองรายการโทรทัศน์ที่เกิดขึ้น มีปัญหาเกิดขึ้นอย่างไรบ้าง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษานโยบายและแนวคิดการจัดทำสัญลักษณ์เพื่อการคัดกรองรายการโทรทัศน์
2. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการการจัดทำสัญลักษณ์เพื่อการคัดกรองรายการโทรทัศน์
3. เพื่อศึกษาถึงปัญหาของการบริหารจัดการการจัดทำสัญลักษณ์เพื่อการคัดกรองรายการโทรทัศน์

ขอบเขตการศึกษาและวิธีการวิจัย

ผู้ศึกษาจะศึกษากระบวนการบริหารจัดการ ปัญหาที่เกิดขึ้น และแนวทางการพัฒนา ด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In Depth Interview) หน่วยงานที่กำกับดูแลจัดทำโครงการ หน่วยงานภาครัฐที่ทำหน้าที่กำกับดูแลงานกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ และสถานีวิทยุโทรทัศน์ทั้ง 6 สถานี ใช้ระยะเวลาที่จะศึกษาตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2550 – กรกฎาคม 2550 รวมระยะเวลาทั้งหมด 6 เดือน

นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้อง

การบริหารจัดการการจัดทำสัญลักษณ์การคัดกรองรายการโทรทัศน์ หมายถึง ขั้นตอนที่จะนำมาซึ่งการจัดทำสัญลักษณ์เพื่อการคัดกรองรายการโทรทัศน์ เป็นวิธีการที่เกิดขึ้นทั้งก่อนและระหว่างการจัดทำ

สัญลักษณ์การคัดกรองรายการโทรทัศน์ หมายถึง สัญลักษณ์ 7 สัญลักษณ์ คือ “ก” รายการสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน “ด” รายการสำหรับเด็ก “ท” รายการทั่วไปที่ดูได้ทุกเพศทุกวัย “น” ผู้ใหญ่ต้องให้คำแนะนำกับเด็ก “น13” รายการที่ผู้ใหญ่ต้องให้คำแนะนำสำหรับเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 13 ปี “น18” รายการที่ผู้ใหญ่ต้องให้คำแนะนำสำหรับเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี และ “ฉ” รายการเฉพาะไม่เหมาะกับเด็กและเยาวชน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อทราบนโยบายและแนวคิดการจัดทำสัญลักษณ์เพื่อการคัดกรองรายการโทรทัศน์
2. เพื่อทราบการบริหารจัดการการจัดทำสัญลักษณ์เพื่อการคัดกรองรายการโทรทัศน์
3. เพื่อทราบถึงปัญหาของการบริหารจัดการการจัดทำสัญลักษณ์เพื่อการคัดกรองรายการโทรทัศน์ และให้หน่วยงานที่จัดทำสัญลักษณ์เพื่อการคัดกรองรายการโทรทัศน์ นำผลวิจัยด้านปัญหาไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาระบบการจัดทำสัญลักษณ์เพื่อการคัดกรองรายการโทรทัศน์ให้เหมาะสมกับสังคมไทยต่อไป